

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความพร้อมและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา หมู่บ้าน OTOP Village ตำบลเกาะเกิด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการและความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตำบลเกาะเกิด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ 4) ศึกษาความคิดเห็นของผู้มาเยี่ยมชมต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) หัวหน้าครัวเรือน จำนวน 70 คน 2) ผู้นำชุมชน กรรมการจัดการท่องเที่ยว และกลุ่มโฮมสเตย์ จำนวน 13 คน และ 3) ผู้มาเยี่ยมชม จำนวน 100 คน ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาจากการสัมภาษณ์ และประชุมสนทนากลุ่ม

สรุปผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการและความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้นำชุมชน คณะกรรมการจัดการท่องเที่ยว และกลุ่มโฮมสเตย์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชน คณะกรรมการจัดการท่องเที่ยว และกลุ่มโฮมสเตย์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสภาพครัวเรือน เป็นคู่สมรส มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีอาชีพหลัก เป็นเกษตรกร และทุกคนมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 20 ปี

1.2 ด้านความต้องการและความพร้อมของผู้นำชุมชน คณะกรรมการจัดการท่องเที่ยว และกลุ่มโฮมสเตย์ ส่วนใหญ่ต้องการให้แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมในการขายอาหาร เครื่องดื่ม

1.3 ด้านระดับความพร้อมของผู้นำชุมชน คณะกรรมการจัดการท่องเที่ยว และกลุ่มโฮมสเตย์ จากผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นในเรื่องของความสามารถในการกำหนดกฎระเบียบและแนวทางปฏิบัติการดำเนินงานด้านท่องเที่ยว การสร้างระบบการคืนผลประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม/วัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาชุมชน การดำเนินการท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง และการดูแลและให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเท่าเทียมกันมีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนที่มีระดับความพร้อมน้อยที่สุด คือ มีมีแคลุเทศก์ท้องถิ่น ที่สามารถพานักท่องเที่ยวชมวัฒนธรรม วิถีชีวิตและธรรมชาติของชุมชนได้อย่างดี

2. การศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การวิเคราะห์ความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย

2.1 การระบุปัญหาและสาเหตุในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการวิจัย พบว่าส่วนใหญ่มีระดับความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ความต้องการช่วยสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสถานที่ในท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ด้านการวางแผนงานและดำเนินงาน ผู้นำชุมชนมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการวางแผนและการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับมาก มี 2 ข้อ คือ ต้องการตัดสินใจร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการวางแผนดำเนินงาน และต้องการรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กร เช่น ชมรมหรือสมาคม เพื่อเข้าร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการวางแผน และต้องการมีส่วนร่วมในระดับน้อย 1 ข้อ คือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้วางแผนการดำเนินงานฝ่ายเดียว

2.3 ด้านความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในด้านจัดการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชนมีระดับความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมความต้องการอยู่ในระดับในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมด้านการจัดการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง คือ ความต้องการร่วมรับทราบข้อดี และข้อเสียที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และความต้องการร่วมรับทราบปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และความต้องการมีส่วนร่วมในระดับน้อย คือ ต้องการให้รัฐติดตามและประเมินผลเพียงฝ่ายเดียว

2.4 ด้านศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนมีระดับความมีส่วนร่วมในด้านศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มาก

3. ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการวิเคราะห์การจัดการประชุมสนทนากลุ่ม จากการที่ผู้วิจัยได้เชิญอาจารย์ที่ปรึกษา ชาวบ้านและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว จำนวน 70 คน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย สุ่มจากหัวหน้าครัวเรือนแต่ละหมู่บ้านมาร่วมประชุมสนทนา โดยมีขั้นตอนดังนี้ คือ ให้ชุมชนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 7 คน ได้ 10 กลุ่ม ในแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยชาวบ้านที่ประกอบอาชีพ เป็นผู้จำหน่ายสินค้า OTOP กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ร่วมอยู่ด้วยในแต่ละกลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มเลือก ประธาน 1 คน เลขาคาดรายการ 1 คน และนำเสนอ 1 คน กลุ่มละ 10 นาที โดยมีโจทย์คำถามจำนวน 7 ข้อ ผลจากการจัดประชุมสนทนาดังกล่าว สรุปผลได้ดังนี้คือ

3.1 สภาพปัจจุบันของการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน แบ่งออกเป็น มีทั้งข้อที่ดีและข้อที่เสีย ดังนี้คือ ข้อดีที่มีในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนในปัจจุบัน คือมีการช่วยเหลือกันภายใน

ชุมชนเป็นอย่างดี มีการจัดจำหน่ายของฝาก และของที่ระลึกในชุมชน อาหารที่ทำสำหรับบริการนักท่องเที่ยวรสชาติดี มีศิลปะการแสดงพื้นบ้าน เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว มีการจัดทัวร์ล่องเรือไปเที่ยววัด เกาะ และพระราชวังบางปะอิน จัดแสดงผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติ เช่น แหมพู่ สระम्म มีการกระจายรายได้กันภายในหมู่บ้าน มีโฮมสเตย์ที่เตรียมสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาพักผ่อน มีนักท่องเที่ยวเข้ามาหลากหลายกลุ่ม ส่วนข้อเสียคือ เรื่องของการเดินทางและยานพาหนะที่ยังไม่พร้อมเนื่องจากถนนมีลักษณะแคบ ไม่สามารถนำรถยนต์เข้าไปได้ถึง

3.2 ในด้านการจัดการท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ดังนี้ คือ ชาวบ้านที่จัดเตรียมไว้สำหรับต้อนรับนักท่องเที่ยวมีน้อย และขาดความกล้าในการพูดคุยกับนักท่องเที่ยว ในเรื่องของยานพาหนะถ้าเป็นรถยนต์ไม่สามารถนำเข้ามาจอดภายในชุมชนได้ เนื่องจากถนนค่อนข้างแคบ ซึ่งเป็นผลทำให้บางพื้นที่นักท่องเที่ยวต้องเดินเท้าเข้าไป ชาวบ้านมีการเลี้ยงสุนัข ทำให้นักท่องเที่ยวกลัว ไม่มีการเตรียมพื้นที่ และรถสำหรับการจัดเก็บขยะ การผลิตขนมไทยเพื่อจำหน่ายมีต้นทุนค่อนข้างสูง และไม่สามารถขึ้นราคาขายได้ ปัญหาทางด้านการสื่อสารในเรื่องของภาษาอังกฤษที่ใช้ในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว ขาดมีคฤหบดี และล่ามในการแปล ที่พักโฮมสเตย์ไม่มีมาตรฐานเดียวกัน ทำให้นักท่องเที่ยว เลือกที่จะพักเฉพาะบ้านพักที่เคยพักเป็นประจำทำให้ ขาดการกระจายรายได้ ขาดป้ายบอกทาง ทำให้เกิดการหลงทาง บ้านพักบางฤดูมีน้ำท่วม และเมื่อฝนตกหนักมีการเกิดไฟฟ้าดับ

3.3 แนวทางการแก้ไขปัญหา สรุปได้คือ การเตรียมการต้อนรับนักท่องเที่ยว โดยจัดให้มีเจ้าหน้าที่หรือชาวบ้านคอยต้อนรับที่ศูนย์จำหน่ายสินค้า OTOP ตำบลเกาะเกิด โดยเฉพาะจัดหารถเล็กหรือรถรางออกไปให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยว ต้องขอความร่วมมือจากชาวบ้านให้การกักขังสุนัขไว้ภายในบ้าน จัดการบริการโฮมสเตย์ให้เท่าเทียมกันทุกหลัง มีการจัดอบรมวางแผนโบราณโดยให้มีประกาศนียบัตร เตรียมเสื้อผ้าสำหรับการนวดให้กับนักท่องเที่ยว จัดทำป้ายบอกทาง จัดทำ Website เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว

3.4 สถานที่และกิจกรรมที่ต้องการให้นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชม สรุปได้ดังนี้คือ พระราชวังบางปะอิน วัดพญาญาติ ศูนย์ศิลปาชีพเกาะเกิด กลุ่มขนมไทย กลุ่มข้าวยาสูบ กลุ่มสมุนไพร วัดเชิงท่า หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และบ้านแก้วเรือนสวน กิจกรรมที่ต้องการจัดให้นักท่องเที่ยว คือ ไร่ไทย นวดแผนโบราณ ทำบุญตักบาตร ชมการทำขนมไทย ปั่นยาอายุวัฒนะ สักการะหลวงพ่อดำที่วัดพญาญาติ ร่วมทำอาหารพื้นบ้าน จัดสวนต้นไม้ริมทางเดิน จัดโครงการหมู่บ้านสะอาด ปราศจากขยะ โครงการรักษาความปลอดภัย การล่องเรือแม่น้ำเจ้าพระยา และนั่งรถรางนำเที่ยว

3.5 การท่องเที่ยวและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องการเพิ่มเติม คือ ต้องการให้มีการอบรม สำหรับการท่องเที่ยวในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้ คือ การอบรมมัคคุเทศก์ การอบรมโฮมสเตย์ โครงการจัดการขยะ การทำการตลาดประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวภายในตำบลเกาะเกิด และการจัดอบรม สำหรับนวดแผนไทย

4. ศึกษาความคิดเห็น การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้มาเยี่ยมชมเยือนต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้มาเยี่ยมชมเยือน พบว่า ผู้มาเยี่ยมชมเยือน ตำบลเกาะเกิด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 21 -30 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพส่วนใหญ่ ทำธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย/ อาชีพอิสระ รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่ 10,001 – 15,000 บาท และส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเป็นคนในจังหวัดอื่นๆ แต่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4.2 แบบแผนการท่องเที่ยวของผู้มาเยี่ยมชมเยือน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์มาเพื่อ ท่องเที่ยว/ พักผ่อน ส่วนใหญ่เดินทางมากับญาติ และคนในครอบครัว มีจำนวนผู้ร่วมเดินทาง เป็นจำนวน 4-5 คน และส่วนใหญ่มีลักษณะการเดินทางคือ เดินทางมาเอง และพาหนะที่ใช้ในการเดินทางส่วนใหญ่ เป็นรถยนต์ส่วนตัว

4.3 ความคิดเห็นของผู้มาเยี่ยมชมเยือน มีดังนี้

4.3.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้มาเยี่ยมชมเยือน ในด้านความจำเป็นที่ต้องการด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่เป็นเรื่อง ป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย การเข้าถึงทางเรือ การบริการโทรศัพท์ และที่อยู่ในระดับความต้องการน้อย คือ ความต้องการ และร้านอาหารจานด่วน

4.3.2 ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ คือ การชมโบราณสถาน/ พิธีกรรมทางศาสนา และเที่ยวตลาดย้อนยุค ในระดับความต้องการ คือ ใช้บริการนวดแผนไทย/ แผนโบราณ ฟังเรื่องเล่าประวัติชุมชน และรับประทานอาหารร่วมกับชุมชน

4.3.3 ด้านคุณภาพของผู้นำชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการของผู้มาเยี่ยมชมเยือน ในด้านคุณภาพของผู้นำชุมชนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่ไม่ต้องการ คือ พูดยาต่างประเภศ ความต้องการน้อย คือ พูดยาไทยภาคกลาง

4.3.4 ด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย ผลการวิจัยพบว่า มีความต้องการในระดับมาก

4.3.5 ด้านการบริหารจัดการ ผลการวิจัยพบว่า มีความต้องการในระดับมาก

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาความพร้อมและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา หมู่บ้าน OTOP Village ตำบลเกาะเกิด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถอภิปรายตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาความต้องการและความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย

1.1 ด้านความต้องการของผู้นำชุมชน คณะกรรมการจัดการท่องเที่ยว และกลุ่มโฮมสเตย์ ส่วนใหญ่ต้องการให้มีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว โดยกิจกรรมที่ต้องการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่อยากขายอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กฤษดา ะการ (2543 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในขั้นตอนการวางแผนและตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ขั้นตอนการลงทุนอยู่ในระดับปานกลาง และขั้นตอนรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก สำหรับความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านระดับความพร้อมของผู้นำชุมชน คณะกรรมการจัดการท่องเที่ยว และกลุ่มโฮมสเตย์ จากผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นในเรื่องของความสามารถในการกำหนดกฎระเบียบและแนวทางปฏิบัติการดำเนินงานด้านท่องเที่ยว การสร้างระบบการคืนผลประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม/วัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาชุมชน การดำเนินการท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง และการดูแลและให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเท่าเทียมกันมีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนที่มีระดับความพร้อมน้อยที่สุด คือ มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่สามารถพานักท่องเที่ยวชมวัฒนธรรม วิถีชีวิตและธรรมชาติของชุมชนได้อย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อติภา ตรีชลदानนท์ (2548 : 80) ได้ศึกษาไว้ว่า ประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำท้องถิ่น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความพร้อมในด้านการ ร่วมกันรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมไม่ทิ้งขยะลงคลอง สนับสนุนให้นักเรียนได้นำน้ำจืดในทริย์จากขยะ จัดอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้ในการแนะนำการท่องเที่ยว จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ผู้นำท้องถิ่นร่วมกันผลักดันและดำเนินการให้มีแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการปรับปรุงและฟื้นฟูตลาดวัดน้ำไทร ตลอดจนออกกฎข้อบังคับของท้องถิ่น

2. ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การวิเคราะห์ความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย

2.1 ด้านการระบุปัญหาและสาเหตุในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการวิจัย พบว่า ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีระดับความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นในเรื่องของความ

ต้องการช่วยสังเกตการณ์กับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสถานที่ในท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รีเดอร์ (Reeder) (สุวัฒน์ วงศ์คำพันธ์. 2539 : 5) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคมซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

2.2 ด้านการวางแผนงานและดำเนินงาน ผู้นำชุมชนมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการวางแผนและการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับมาก มี 2 ข้อ คือ ต้องการตัดสินใจร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการวางแผนดำเนินงาน และต้องการรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กร เช่น ชมรมหรือสมาคม เพื่อเข้าร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการวางแผน และต้องการมีส่วนร่วมในระดับน้อย 1 ข้อ คือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้วางแผนการดำเนินงานฝ่ายเดียว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนิพล เชื้อเมืองพาน (2542 : 57) ได้จัดระดับการมีส่วนร่วมเป็น 4 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ซึ่งสุริพร พงษ์พานิช (2544 : 4-6) ได้กล่าวถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้เช่นเดียวกัน แต่เพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้เช่นเดียวกัน แต่เพิ่มการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา

2.3 ด้านความต้องการของผู้นำชุมชน คณะกรรมการจัดการท่องเที่ยว และกลุ่มโฮมสเตย์ ส่วนใหญ่ต้องการให้มีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว โดยกิจกรรมที่ต้องการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่อยากขายอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กฤษดา ะการ (2543 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในขั้นตอนการวางแผนและตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ขั้นตอนการลงทุนอยู่ในระดับปานกลาง และขั้นตอนรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก สำหรับความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนมีระดับความมีส่วนร่วมในด้านศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มาก เนื่องจากภายในชุมชนมีความพร้อมที่จะพัฒนาการท่องเที่ยว เนื่องจากพื้นฐาน เช่น ทรัพยากรทางธรรมชาติ เงินทุน ที่จะนำมาเพิ่มศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้น

3. ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย

3.1 ในด้านการจัดการท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ดังนี้ คือ ชาวบ้านที่จัดเตรียมไว้สำหรับต้อนรับนักท่องเที่ยว มีน้อย และขาดความกล้าในการพูดคุยกับนักท่องเที่ยว ในเรื่องของ

ยานพาหนะถ้าเป็นรถยนต์ไม่สามารถนำเข้ามาจอดภายในชุมชนได้ เนื่องจากถนนค่อนข้างแคบ ซึ่งเป็นผลทำให้บางพื้นที่นักท่องเที่ยวต้องเดินเท้าเข้าไป ชาวบ้านมีการเลี้ยงสุนัข ทำให้นักท่องเที่ยวกลัว ไม่มีการเตรียมพื้นที่ และรถสำหรับการจัดเก็บขยะ การผลิตขนมไทยเพื่อจำหน่ายมีต้นทุนค่อนข้างสูง และไม่สามารถขึ้นราคาขายได้ ปัญหาทางด้านการสื่อสารในเรื่องของภาษาอังกฤษที่ใช้ในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว ขาดมัคคุเทศก์ และล่ามในการแปล ที่พักโฮมสเตย์ไม่มีมาตรฐานเดียวกัน ทำให้นักท่องเที่ยว เลือกที่จะพักเฉพาะบ้านพักที่เคยพักเป็นประจำทำให้ขาดการกระจายรายได้ ขาดป้ายบอกทาง ทำให้เกิดการหลงทาง บ้านพักบางฤดูมีน้ำท่วม และเมื่อฝนตกหนักก็มีการเกิดไฟฟ้าดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร ประกอบชาติ และคณะ (2547 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในกลุ่มน้ำเพชรบุรีตอนล่าง : กรณีศึกษาชุมชนบางตะปูนอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี” พบว่า แผนงานที่จะอาศัยศักยภาพของชุมชน และนักวิจัยจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว และดำเนินการเตรียมความพร้อม เช่น การจัดทำคู่มือการท่องเที่ยว การอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น รวมทั้งมีการทดลองการท่องเที่ยวนำร่องในชุมชน

3.2 แนวทางในการแก้ไขปัญหา สรุปได้คือ การเตรียมการต้อนรับนักท่องเที่ยว โดยจัดให้มีเจ้าหน้าที่หรือชาวบ้านคอยต้อนรับที่ศูนย์จำหน่ายสินค้าโอท็อป (OTOP) ตำบลเกาะเกิด โดยเฉพาะ จัดหารถเล็กหรือรถรางออกไปให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยว ต้องขอความร่วมมือจากชาวบ้านให้การกักขังสุนัขไว้ภายในบ้าน จัดการบริการโฮมสเตย์ให้เท่าเทียมกันทุกหลัง มีการจัดอบรมวางแผน โบราณ โดยให้มีประกาศนียบัตร เตรียมเสื้อผ้าสำหรับการนวดให้กับนักท่องเที่ยว จัดทำป้ายบอกทาง จัดทำเว็บไซต์ (Website) เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองยูน บุตร โสภาก (2547 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาท่าด่านโฮมสเตย์ ตำบลหินตั้ง อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก” พบว่า ชุมชนมีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและมีปัจจัยภายในของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน ได้แก่ การสร้างบรรยากาศให้เกิดความอบอุ่นแก่นักท่องเที่ยว การบริการ และโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดย

3.3 สถานที่และกิจกรรมที่ต้องการให้นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชม สรุปได้ดังนี้คือ พระราชวังบางปะอิน วัดพญาญาติ ศูนย์ศิลปาชีพเกาะเกิด กลุ่มขนมไทย กลุ่มข้าวยาสูบ กลุ่มสมุนไพร วัดเชิงท่า หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และบ้านแก้วเรือนสวน กิจกรรมที่ต้องการจัดให้นักท่องเที่ยว คือ ไร่ไทย นวดแผนโบราณ ทำบุญตักบาตร ชมการทำขนมไทย ปั่นยาอายุวัฒนะ สักการะหลวงพ่อดำที่วัดพญาญาติ ร่วมทำอาหารพื้นบ้าน จัดสวนต้นไม้ริมทางเดิน จัดโครงการหมู่บ้านสะอาด ปราศจากขยะ โครงการรักษาความปลอดภัย การล่องเรือแม่น้ำเจ้าพระยา และนั่ง

รกรางนำเที่ยว ทองยูน บุตรโสภ (2547 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยชุมชนอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาท่าด่านโฮมสเตย์ ตำบลหินตั้ง อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก” พบว่า ชุมชน การสร้างบรรยากาศให้เกิดความอบอุ่นทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกถึงความเป็นกันเองของเจ้าของบ้าน ไม่ได้รู้สึกว่าคุณเป็นคนแปลกหน้าก่อให้เกิดความพึงพอใจ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจที่ได้รับการบริการในด้านการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวการบริการขั้นพื้นฐานตลอดจนการอำนวยความสะดวกเป็นอย่างมาก และโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจและเหมาะสมในเรื่องราคาและสิ่งอำนวยความสะดวก

4. ศึกษาความคิดเห็น การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้มาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้มาเยี่ยมชม พบว่า ผู้มาเยี่ยมชม ตำบลเกาะเกิด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 21 -30 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพส่วนใหญ่ ทำธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย/ อาชีพอิสระ รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่ 10,001 – 15,000 บาท และส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเป็นคนในจังหวัดอื่นๆ แต่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4.2 แบบแผนการท่องเที่ยวของผู้มาเยี่ยมชม ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์มาเพื่อ ท่องเที่ยว/ พักผ่อน ส่วนใหญ่เดินทางมาด้วยญาติ และคนในครอบครัว มีจำนวนผู้ร่วมเดินทาง เป็นจำนวน 4-5 คน และส่วนใหญ่มีลักษณะการเดินทางคือ เดินทางมาเอง และพาหนะที่ใช้ในการเดินทางส่วนใหญ่ เป็นรถยนต์ส่วนตัว

4.3 ความคิดเห็นของผู้มาเยี่ยมชม ประกอบด้วย

4.3.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้มาเยี่ยมชมในด้านความจำเป็นที่ต้องการด้านโครงสร้างพื้นฐาน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่เป็นเรื่อง ป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย การเข้าถึงทางเรือ การบริการโทรศัพท์ และที่อยู่ในระดับความต้องการน้อย คือ ความต้องการ และร้านอาหารจานด่วน

4.3.2 ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ คือ การชมโบราณสถาน/ พิพิธภัณฑ์ทางศาสนา และเที่ยวตลาดย้อนยุค ในระดับความต้องการ คือ ใช้บริการนวดแผนไทย/ แผนโบราณ ฟังเรื่องเล่าประวัติชุมชน และรับประทานอาหารร่วมกับชุมชน

4.3.3 ด้านคุณภาพของผู้นำชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการของผู้มาเยี่ยมชมในด้านคุณภาพของผู้นำชุมชนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่ไม่ต้องการ คือ พุดภาษาต่างประเทศ ความต้องการน้อย คือ พุดภาษาไทยภาคกลาง

4.4 ด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย ผลการวิจัยพบว่ามีความต้องการในระดับมาก

4.5 ด้านการบริหารจัดการ ผลการวิจัยพบว่า มีความต้องการในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะของการทำวิจัยครั้งนี้มีประเด็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ ดังนี้

1. ตำบลเกาะเกิด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสถานที่ท่องเที่ยว และสิ่งที่น่าสนใจเป็นจำนวนมาก แต่ไม่เป็นที่รู้จัก เพราะนักท่องเที่ยวและผู้มาเยี่ยมชมเยือนส่วนใหญ่มาไม่ถูก สิ่งสำคัญที่ควรจัดการเป็นอันดับแรก คือ การจัดทำป้ายบอกทาง และป้ายชื่อของสถานที่สำคัญในตำบลเกาะเกิด

2. ควรอบรมมัคคุเทศก์ เพื่อติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวที่เป็นชาวต่างชาติที่มาเยี่ยมชม เพราะผู้ที่มาเยี่ยมชมที่ตำบลเกาะเกิดส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ

3. ควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว โดยการจัดทำแผ่นพับ เพื่อประชาสัมพันธ์ และให้ข้อมูลแก่ผู้มาเยี่ยมชม โดยปรับปรุงจากของเดิม ให้ดูน่าสนใจมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาลักษณะเชิงคุณภาพของหมู่บ้าน OTOP village ตำบลเกาะเกิด มากขึ้น เช่น การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และผู้ที่จัดบ้านเป็นโฮมสเตย์ หรือใช้เวลาพูดคุยสอบถามกับผู้นำชุมชนให้มากขึ้น ในเรื่องของแนวคิด ข้อเสนอแนะ และความต้องการของผู้มาเข้าพัก เพื่อนำสิ่งที่ได้มาทดลองปฏิบัติ และพัฒนาให้เป็นหมู่บ้าน OTOP village ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

2. การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาความพร้อมและความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาหมู่บ้าน OTOP village ตำบลเกาะเกิด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้ผลการวิจัยสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้นจึงควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปศึกษาเชิงขยายผลทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มาใช้บริการ ทั้งนี้เพื่อผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการประยุกต์ใช้ได้ต่อไป